

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 48/18
Luksemburg, 17 kwietnia 2018 r.

Wyrok w sprawie C-441/17
Komisja / Polska (Puszcza Białowieska)

Podjęte przez Polskę działania gospodarki leśnej na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska naruszają prawo Unii

Realizacja tych działań prowadzi bowiem do zaniku części tego obszaru

W roku 2007 Komisja zatwierdziła, zgodnie z dyrektywą siedliskową¹, wyznaczenie obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska, który obejmuje w szczególności trzy nadleśnictwa: Białowieża, Browsk i Hajnówka, jako „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty” ze względu na występowanie siedlisk przyrodniczych i siedlisk określonych gatunków zwierząt i ptaków, których ochrona ma znaczenie priorytetowe. Obszar ten stanowi również „obszar specjalnej ochrony” ptaków wyznaczony zgodnie z dyrektywą ptasią². Obszar Natura 2000 Puszcza Białowieska jest, w ocenie Komisji, jednym z najlepiej zachowanych lasów naturalnych w Europie, charakteryzującym się dużymi ilościami starodrzewów, w szczególności drzewostanów stuletnich, oraz drewna martwego.

Ze względu na stałą gradację kornika drukarza³ polski Minister Środowiska zezwolił w roku 2016 na niemal potrojenie etatu pozyskania drewna w latach 2012–2021 w Nadleśnictwie Białowieża, a także na działania aktywnej gospodarki leśnej, takie jak cięcia sanitarne, zalesienia i cięcia odnowieniowe na obszarach dotychczas wyłączonych całkowicie z interwencji. Następnie w roku 2017 Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał dla nadleśnictw Białowieża, Browsk i Hajnówka decyzję nr 51 „w sprawie usuwania drzew zasiedlonych przez korniki oraz pozyskania drzew powodujących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego i pożarowego, we wszystkich klasach wieku drzewostanów w nadleśnictwach [...]”. Przystąpiono tym samym do usuwania suchych drzew oraz drzew zasiedlonych kornikiem drukarzem na około 34 000 hektarów obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska, który w całości obejmuje 63 147 hektarów.

Uznawszy, że władze polskie nie upewniły się, iż te działania gospodarki leśnej nie będą naruszać integralności obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska, Komisja wniosła w dniu 20 lipca 2017 r. skargę zmierzającą do stwierdzenia, że Polska uchybiła zobowiązaniom spoczywającym na niej na mocy dyrektyw siedliskowej i ptasiej⁴.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku **Trybunał stwierdził, że Polska uchybiła swoim zobowiązaniom** wynikającym z tych dyrektyw.

Trybunał przypomniał przede wszystkim, że dyrektywa siedliskowa nakłada na państwa członkowskie szereg obowiązków i specjalnych procedur, które mają zagwarantować zachowanie lub w danym przypadku odtworzenie, we właściwym stanie ochrony, siedlisk przyrodniczych oraz

¹ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. 1992, L 206, s. 7 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 102), zmieniona ostatnio dyrektywą Rady 2013/17/UE z dnia 13 maja 2013 r. (Dz.U. 2013, L 158, s. 193).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. 2010, L 20, s. 7), zmieniona dyrektywą 2013/17.

³ Jest to będący szkodnikiem gatunek chrząszcza zasiedlający głównie świerki.

⁴ Poza tym Komisja wniosła do Trybunału o nakazanie Polsce, aby w oczekiwaniu na wyrok Trybunału co do istoty prawy zaprzestała, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu publicznemu, aktywnych działań gospodarki leśnej w niektórych siedliskach i drzewostanach, jak też usuwania ponadstuletnich martwych świerków oraz wycinki drzew w ramach zwiększonego etatu pozyskiwania drewna na obszarze Puszczy Białowieskiej. Komisja uzupełniła ten wniosek o to, by mogła zostać nałożona kara pieniężna w wypadku nieprzestrzegania nałożonych nakazów. Postanowieniem z dnia 20 listopada 2017 r. Trybunał uwzględnił ten wniosek (zob. [komunikat prasowy nr 122/17](#)).

gatunków dzikiej fauny i flory będących przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej dla osiągnięcia bardziej ogólnego celu tej dyrektywy, którym jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska obszarów chronionych na jej podstawie. I tak zezwolenie dotyczące planu lub przedsięwzięcia może zostać wydane tylko pod warunkiem, że właściwe władze uzyskały w chwili wydania decyzji zezwalającej na plan lub przedsięwzięcie pewność, iż nie będą one miały trwałych skutków szkodliwych dla integralności danego obszaru. W niniejszym przypadku Trybunał stwierdził jednak, że przed przyjęciem decyzji z 2016 r. i decyzji nr 51 władze polskie nie przeprowadziły odpowiedniej oceny oddziaływania, ponieważ nie dysponowały wszystkimi istotnymi danymi dla oceny wpływu rozpatrywanych działań aktywnej gospodarki leśnej na integralność obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska i w konsekwencji uchybiły ich zobowiązaniu wynikającemu z dyrektywy siedliskowej. Trybunał podkreślił w tym względzie, że ocena oddziaływania na środowisko, którą władze polskie przeprowadziły w 2015 r.⁵, nie mogła rozwiązać wszelkich wątpliwości naukowych co do negatywnych skutków decyzji z 2016 r. dla obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska.

Następnie Trybunał zbadał, czy rozpatrywane działania aktywnej gospodarki leśnej mogą mieć szkodliwe skutki dla siedlisk i gatunków chronionych na obszarze Natura 2000 Puszcza Białowieska i w konsekwencji naruszać integralność tego obszaru. Trybunał stwierdził w tym względzie, że kwestionowane decyzje nie zawierają ograniczeń ze względu na wiek drzew lub na drzewostany objęte tymi działaniami, w szczególności w zależności od siedliska, na którym się znajdują. Ponadto decyzje te zezwalają na wycinkę drzew ze względów „bezpieczeństwa publicznego” bez jakiegokolwiek uściślenia konkretnych warunków uzasadniających wycinkę z tych względów. Zdaniem Trybunału argumentacja przedstawiona przez Polskę nie pozwala na uznanie, że rozpatrywane działania aktywnej gospodarki leśnej mogą być uzasadnione koniecznością ograniczenia gradacji kornika drukarza.

Poza tym Trybunał stwierdził, że realizacja rozpatrywanych działań aktywnej gospodarki leśnej prowadzi do zaniku części obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska. Takie działania nie mogą więc wbrew temu, co twierdzi Polska, stanowić środków zapewniających ochronę tego obszaru. Trybunał podkreślił w tym kontekście, że kornik drukarz w ogóle nie został zidentyfikowany w planie zadań ochronnych z 2015 r.⁶ jako potencjalne zagrożenie dla integralności obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska, lecz że wręcz przeciwnie – usuwanie ponadstuletnich świerków i sosen zasiedlonych przez kornika drukarza zostało zidentyfikowane w tym planie jako takie potencjalne zagrożenie.

W końcu Trybunał zaznaczył, że decyzja z 2016 r. i decyzja nr 51 mogą w nieunikniony sposób prowadzić do pogarszania stanu lub niszczenia terenów rozrodu i odpoczynku niektórych chrząszczy saproksylicznych, które są chronione dyrektywą siedliskową jako gatunki będące przedmiotem zainteresowania Unii i wymagające ścisłej ochrony.

W odniesieniu do dyrektywy ptasiej Trybunał zauważył, że wymaga ona od państw członkowskich podjęcia środków niezbędnych w celu ustanowienia powszechnego systemu ochrony dla wszystkich gatunków ptactwa występujących naturalnie w stanie dzikim. Dyrektywa ta zakazuje w szczególności umyślnego niszczenia lub uszkodzenia gniazd i jaj danych gatunków, usuwania ich gniazd, a także umyślnego płoszenia tych ptaków (szczególnie w okresie lęgowym i wychowu młodych), jeśli to płoszenie mogłoby mieć znaczenie w odniesieniu do celów tej dyrektywy. W tym względzie Trybunał zaznaczył, że kwestionowane decyzje, których wykonanie prowadzi w nieunikniony sposób do pogorszenia stanu lub zniszczenia obszarów rozrodu lub odpoczynku danych gatunków ptaków, nie zawierają konkretnych i specjalnych środków ochrony, które pozwoliłyby zarówno wykluczyć z ich zakresu stosowania umyślne negatywne oddziaływanie na życie i siedlisko tych ptaków, jak też zapewnić skuteczne przestrzeganie wspomnianych zakazów.

W konsekwencji Trybunał uwzględnił w całości skargę wniesioną przez Komisję.

⁵ Chodzi o ocenę oddziaływania zamierzonych działań na środowisko, którą Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku przeprowadziła w roku 2015.

⁶ W dniu 6 listopada 2015 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku przyjął plan zadań ochronnych, który określa cele ochrony i działania ochronne dotyczące obszaru Natura 2000 Puszcza Białowieska dla terenu trzech nadleśnictw: Białowieża, Browski i Hajnówka.

UWAGA : Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku. Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106